

แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ประจำปีงบประมาณ 2569-2570

คำนำ

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ให้ความสำคัญอย่างยิ่งเกี่ยวกับเรื่องความปลอดภัยภายในพื้นที่ของคณะฯ มาอย่างต่อเนื่อง โดยตระหนักถึงความปลอดภัยในชีวิตของนักศึกษา คณาจารย์ บุคลากร ตลอดจนทรัพย์สินของทางราชการและผู้มาติดต่อรับบริการ เนื่องจากในปัจจุบันสถานการณ์และสภาพแวดล้อมมีการเปลี่ยนแปลงไป ส่งผลให้ความเสี่ยงจากภัยพิบัติ ทั้งที่เกิดจากธรรมชาติ ภัยจากการกระทำของมนุษย์ หรือเหตุฉุกเฉินอื่นๆ มีความหลากหลายและอาจส่งผลกระทบต่อการทำงานของคณะฯ ได้, การเตรียมความพร้อมเพื่อลดความเสี่ยงเดิมและป้องกันความเสี่ยงใหม่จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง

ด้วยเหตุนี้ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จึงได้จัดทำ "แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ประจำปีงบประมาณ 2569-2570" ฉบับนี้ขึ้น เพื่อใช้เป็นแผนแม่บทและกรอบแนวทางปฏิบัติงานในการรองรับสถานการณ์ฉุกเฉิน, โดยมีเป้าหมายสำคัญเพื่อให้คณะฯ มีมาตรฐานในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยอย่างเป็นระบบ มีประสิทธิภาพ และสามารถตอบสนองต่อสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นได้อย่างทันทั่วทั้งที่ ครอบคลุมตั้งแต่การลดความเสี่ยง การเตรียมความพร้อม การเผชิญเหตุ และการฟื้นฟูบูรณะ,

การขับเคลื่อนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยฉบับนี้จะบรรลุผลสำเร็จได้ ต้องได้รับความร่วมมือร่วมใจจากทุกภาคส่วน คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี หวังเป็นอย่างยิ่งว่าผู้บริหาร คณาจารย์ และบุคลากรทุกคน จะได้ศึกษาและทำความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง เพื่อการปฏิบัติตามแผนบรรเทาภัยพิบัติได้อย่างถูกต้องและเคร่งครัด อันจะนำไปสู่การจัดการระบบความปลอดภัยที่มีประสิทธิภาพ ช่วยลดความสูญเสีย และมุ่งสู่เป้าหมายสูงสุดคือ “การรู้รับ - ปรับตัว - ฟื้นตัวเร็ว - อย่างยั่งยืน” (Resilience) ให้กับคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีต่อไป

(ลงชื่อ).....

(รองศาสตราจารย์ ดร.นริศร์ บาลทิพย์)

คณบดีคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและสภาพการณ์ (Background and Situation)

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 21 มิถุนายน พ.ศ.2538 ในสมัยของ รศ.ธรรมนุญ ฤทธิมณี เป็นอธิการบดีสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล โดยใช้ชื่อว่า “คณะวิทยาศาสตร์” โดยเริ่มก่อตั้งจากภาควิชาคณิตศาสตร์ และภาควิชาวิทยาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ ต่อมาได้โอนย้ายภาควิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรมเคมี และภาควิชาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ คณะวิศวกรรมและเทคโนโลยีการเกษตรมาสังกัดคณะวิทยาศาสตร์ เพื่อพัฒนาทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ และยังเป็นการแก้ปัญหาการขาดแคลนบุคลากรทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งสอดคล้องตามความจำเป็นเร่งด่วนของประเทศและเป็นไปตามนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการผลิตบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้เพียงพอต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ต่อมาในปี พ.ศ. 2549 ได้มีการตราพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี และได้มีการเปลี่ยนชื่อเป็น “คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี” เพื่อให้สอดคล้องกับภารกิจในการเรียนการสอนซึ่งจะเน้นด้านวิทยาศาสตร์ประยุกต์ โดยทำการผลิตบัณฑิตในสาขาวิชาดังต่อไปนี้ คณิตศาสตร์ เคมี ชีววิทยา ฟิสิกส์ประยุกต์ สถิติ วิทยาการคอมพิวเตอร์ วิทยาศาสตร์และการจัดการเทคโนโลยีอาหาร และเทคโนโลยีสารสนเทศ

สำหรับรายนามคณบดีของคณะฯ มีดังต่อไปนี้ คือ

ปี พ.ศ. 2538 – พ.ศ. 2546 รศ.ดร.ชัยยุทธ ช่างสาร

ปี พ.ศ. 2546 – พ.ศ. 2549 ผศ.ดร.จุไรรัตน์ ดวงเดือน

ปี พ.ศ. 2549 – พ.ศ. 2550 ผศ.ดร.จุไรรัตน์ ดวงเดือน

ปี พ.ศ. 2550 – พ.ศ. 2554 ผศ.ดร.สมหมาย ผิวสอาด

ปี พ.ศ. 2554 – พ.ศ. 2560 ผศ.ดร.สิริแข พงษ์สวัสดิ์

ปี พ.ศ. 2561 – พ.ศ. 2561 ดร.นงลักษณ์ พรหมทอง

ปี พ.ศ. 2561 – 2569 ผศ.ดร.นิพัทธ์ จงสวัสดิ์

ปี พ.ศ. 2569 – ปัจจุบัน รศ.ดร.นริศร์ บาลทิพย์

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี เป็นหน่วยงานระดับคณะที่มีภารกิจหลากหลาย ทั้งการจัดการเรียนการสอน การวิจัย และการบริการวิชาการ ภายในพื้นที่คณะฯ ประกอบไปด้วยอาคารเรียน ห้องปฏิบัติการ เครื่องมือวิทยาศาสตร์ สารเคมี และระบบสาธารณูปโภคต่างๆ ตลอดจนมีนักศึกษา คณาจารย์ บุคลากร และผู้มาติดต่อรับบริการเป็นจำนวนมาก

ในปัจจุบัน โลกและประเทศไทยต้องเผชิญกับสถานการณ์ความเสี่ยงจากสาธารณภัยที่ซับซ้อนและมีความรุนแรงมากขึ้น ทั้งภัยที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) เช่น ภัยแล้ง อุทกภัย และภัยที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ หรือเหตุฉุกเฉินในพื้นที่ เช่น อัคคีภัย สารเคมีรั่วไหล อุบัติเหตุในห้องปฏิบัติการ หรือระบบเทคโนโลยีสารสนเทศขัดข้อง หากเกิดเหตุการณ์ฉุกเฉินขึ้นและไม่มีระบบการจัดการที่มีประสิทธิภาพ อาจส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อชีวิต ทรัพย์สิน และความต่อเนื่องในการดำเนินงานของคณะฯ ดังนั้น เพื่อเป็นการลดความเสี่ยงเดิม ป้องกันความเสี่ยงใหม่ และเตรียมความพร้อมในการรับมือ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จึงได้จัดทำแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยฉบับนี้ขึ้น

1. ข้อมูลอาคารและสถานที่ตั้งอาคาร

ชื่ออาคาร..... อาคารเฉลิมพระเกียรติ ๖ รอบ พระชนมพรรษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.....

ตั้งอยู่เลขที่..... 39 ..... ตรอก/ซอย..... ถนน..... รังสิตนครนายก.....

ตำบล/แขวง..... คลองหก..... อำเภอ/เขต..... คลองหลวง.....

จังหวัด..... ปทุมธานี.....

รหัสไปรษณีย์..... โทรศัพท์..... 02 549 4150 ..... โทรสาร..... 02 549 4119.....

ได้รับใบอนุญาตก่อสร้างจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น เมื่อวันที่ 21 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2538.....

☒ มี แบบแปลนเดิม

☐ ไม่มี แบบแปลนเดิม (กรณีที่ไม่มีแบบแปลนหรือแผนผังรายการเกี่ยวกับการก่อสร้างอาคาร ให้เจ้าของอาคารจัดหาหรือจัดทำแบบแปลนการตรวจสอบอาคารและอุปกรณ์ประกอบของอาคารให้กับผู้ตรวจสอบอาคาร)

☒ อยู่ในบังคับตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ 33 (พ.ศ. 2535) ออกตามความ พ.ร.บ. ควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522

☐ ไม่อยู่ในบังคับตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ 33 (พ.ศ. 2535) ออกตามความ พ.ร.บ. ควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522

เพราะ ☐ ได้รับใบอนุญาตก่อสร้างอาคารก่อนกฎหมาย ฉบับที่ 33 มีผลบังคับใช้

☐ ไม่เป็นอาคารสูง หรืออาคารขนาดใหญ่พิเศษ

☐ เป็นอาคารประเภทควบคุมการใช้ ได้รับใบอนุญาตเปิดใช้อาคารจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น

เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

☐ ไม่เป็นอาคารประเภทควบคุมการใช้

แผนที่และเส้นทางเข้า - ออกของอาคารโดยสังเขป

หมายเหตุ ข้อมูลที่แสดงในแผนผัง (ถ้ามี) ให้ระบุตำแหน่งเป็นสัญลักษณ์ ดังนี้

1	แทน หั่วจ่ายน้ำดับเพลิงรอบอาคาร
2	แทน หั่วรับน้ำดับเพลิง
3	แทน เครื่องสูบน้ำดับเพลิง
4	แทน ห้องเครื่องกำเนิดไฟฟ้าสำรองฉุกเฉิน
5	แทน แหล่งน้ำอื่น ๆ เช่น สระว่ายน้ำ
6	แทน ระบบบำบัดสารเคมี / ระบบบำบัดสุขาภิบาล

รูปถ่ายอาคาร

1.3. ชื่อเจ้าของอาคาร และผู้ครอบครองอาคาร

1.3.1 เจ้าของอาคาร

ชื่อ.....มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.....

สถานที่ติดต่อเลขที่.....39 หมู่ที่.....1 ตรอก/ซอย.....

ถนน.....รังสิตนครนายก.....ตำบล/แขวง.....คลองหก.....อำเภอ/เขต.....คลองหลวง.....

จังหวัด.....ปทุมธานี.....รหัสไปรษณีย์.....12120 โทรศัพท์.....02 549 4990-2.....

โทรสาร.....02 549-4993 อีเมล.....rmutt_news@rmutt.ac.th.....

1.3.2 ผู้ครอบครองอาคาร

ชื่อ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

สถานที่ติดต่อเลขที่ 39 หมู่ที่ 1 ตรอก/ซอย

ถนน รังสิตนครนายก ตำบล/แขวง คลองหก อำเภอ/เขต คลองหลวง

จังหวัด ปทุมธานี รหัสไปรษณีย์ 12120 โทรศัพท์ 02 549 4150

โทรสาร 02 549 4119 อีเมล scitechd@mutt.ac.th

1.4. ประเภทของอาคารและข้อมูลสิ่งก่อสร้าง (สามารถระบุมากกว่า 1 ข้อได้)

1.4.1 ประเภทของอาคาร

- ☐ อาคารชุมนุมคน
- ☐ โรงมหรสพตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร
- ☐ โรงแรมตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรม ที่มีจำนวนห้องพักตั้งแต่ 80 ห้องขึ้นไป
- ☐ สถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ ที่มีพื้นที่ตั้งแต่ 200 ตารางเมตรขึ้นไป
- ☐ อาคารชุด หรือ อาคารอยู่อาศัยรวมที่มีพื้นที่ตั้งแต่ 2,000 ตารางเมตรขึ้นไป
- ☐ โรงงานตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานที่มีความสูงมากกว่า 1 ชั้น และมีพื้นที่ใช้สอยตั้งแต่ 5,000 ตารางเมตรขึ้นไป
- ☒ อาคารสาธารณะ.

1.4.2 ประเภทอาคารตามลักษณะโครงสร้าง (ระบุ)

อาคารสาธารณะ คือ อาคารที่ใช้เพื่อประโยชน์ในการชุมนุมคนได้โดยทั่วไปเพื่อกิจกรรมทางราชการ การเมือง การศึกษา การศาสนา การสังคม การนันทนาการ หรือการพาณิชยกรรม เช่น โรงมหรสพ หอประชุม โรงแรม โรงพยาบาล สถานศึกษา หอสมุด สนามกีฬากลางแจ้ง สนามกีฬาในร่ม ตลาด ห้างสรรพสินค้า ศูนย์การค้า สถานบริการ ท่าอากาศยาน อุโมงค์ สะพาน อาคารจอดรถ สถานีรถ ท่าจอดเรือ ปะจูดเรือ สุสาน ฌาปนกิจสถาน ศาสนสถาน

1.5 ข้อมูลอาคาร

- ☒ จำนวนชั้นของอาคารเหนือพื้นดิน...9...ชั้น
- ☐ จำนวนชั้นใต้ดิน.....-.....ชั้น
- ☒ ถนนเข้าสู่อาคารกว้าง...4...เมตร
- ☐ อื่น ๆ (ระบุ).....

1.6. ลักษณะการใช้งานหรือการประกอบกิจกรรมของอาคาร

- ☐ ตามที่ได้รับอนุญาตให้ใช้เป็น.....
- ☒ การใช้งานปัจจุบันใช้เป็นอาคารที่ใช้เพื่อประโยชน์ในการชุมนุมคนได้โดยทั่วไปเพื่อกิจกรรมทางราชการ

การศึกษา

5. การเก็บรักษาประเภทของวัตถุหรือเชื้อเพลิงที่อาจเป็นอันตราย

- ☐ วัตถุติดไฟ ประเภท.....ปริมาณ.....สถานที่เก็บ.....
- ☐ วัตถุอันตราย ประเภท.....ปริมาณ.....สถานที่เก็บ.....
- ☐ วัตถุเชื้อเพลิง ประเภท.....ปริมาณ.....สถานที่เก็บ.....
- ☐ น้ำมันเชื้อเพลิง ประเภท.....ปริมาณ.....สถานที่เก็บ.....
- ☐ ก๊าซ ประเภท.....ปริมาณ.....สถานที่เก็บ.....
- ☒ สารเคมี ประเภท.....ปริมาณ.....สถานที่เก็บ โรงเก็บสารเคมี
- ☐ อื่น ๆ (ระบุ) .....

2. วัตถุประสงค์ของแผน (Objectives)

1. เพื่อจัดระบบการดำเนินงานและเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ไว้รองรับสถานการณ์ภัยพิบัติตามลักษณะความเสี่ยงภัยในทุกขั้นตอน ทั้งในช่วงก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัย และการฟื้นฟูหลังเกิดภัย

2. เพื่อเป็นกรอบและทิศทางในการปฏิบัติงาน (Concept of Operations) ให้แก่ผู้บริหาร คณาจารย์ และเจ้าหน้าที่ทุกภาคส่วน ได้ทราบและเข้าใจบทบาทหน้าที่ ขอบเขตความรับผิดชอบ และขั้นตอนการปฏิบัติเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉินได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน และมีเอกภาพ

3. เพื่อลดความสูญเสียชีวิต บาดเจ็บ และลดผลกระทบต่อทรัพย์สินของทางราชการ รวมถึงทรัพยากร สิ่งแวดล้อมภายในคณะฯ ให้น้อยที่สุด

4. เพื่อพัฒนาขีดความสามารถของคณะฯ ในการเผชิญเหตุ การบรรเทาทุกข์ และการฟื้นฟูบูรณะให้กลับคืนสู่สภาวะปกติ (Build Back Better and Safer) เพื่อมุ่งสู่เป้าหมาย “การรู้รับ - ปรับตัว - ฟื้นตัวเร็ว - อย่างยั่งยืน” (Resilience)

3. ประเภทของภัยพิบัติที่อาจส่งผลกระทบต่อคณะฯ (Types of Disasters)

ภัยพิบัติที่อาจส่งผลกระทบต่อคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทหลัก ได้แก่

- ภัยที่เกิดจากธรรมชาติ (Natural Disaster): ภัยที่มีลักษณะฉับพลันและแบบค่อยเป็นค่อยไป เช่น อุทกภัย (น้ำท่วมขังรณะบาย) วาตภัย (พายุฤดูร้อน) ภัยแล้ง หรือแผ่นดินไหว เป็นต้น
- ภัยที่เกิดจากมนุษย์ หรือภัยคุกคามรูปแบบอื่น (Man-made Disaster): ภัยที่เกิดจากความประมาท อุบัติเหตุ หรือเหตุขัดข้องทางเทคนิค เช่น อัคคีภัย อุบัติเหตุและการรั่วไหลของสารเคมี ในห้องปฏิบัติการ อาคารถล่ม ไฟฟ้าขัดข้องรุนแรง หรือภัยคุกคามทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

4. ผลกระทบของภัยพิบัติ (Impacts of Disasters)

หากเกิดสาธารณภัยขึ้น อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในหลายมิติ ได้แก่

- ด้านชีวิตและสุขภาพ: การบาดเจ็บ หรือสูญเสียชีวิตของนักศึกษาและบุคลากร ตลอดจนผลกระทบทางจิตใจ ความตื่นตระหนก
- ด้านทรัพย์สินและโครงสร้างพื้นฐาน: ความเสียหายต่ออาคารเรียน ห้องปฏิบัติการ เครื่องมือ วิทยาศาสตร์ที่มีมูลค่าสูง อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ และระบบสารสนเทศ
- ด้านสิ่งแวดล้อม: สภาพแวดล้อม ระบบนิเวศภายในมหาวิทยาลัย หรือการปนเปื้อนของสารเคมี และวัตถุอันตรายภายนอก
- ด้านการดำเนินงาน: การหยุดชะงักของการจัดการเรียนการสอน การวิจัยสูญเสีย และการให้บริการวิชาการ

5. โครงสร้างและศูนย์บัญชาการเหตุฉุกเฉิน (Emergency Command Structure)

เพื่อให้การบริหารจัดการในภาวะฉุกเฉินเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ คณะฯ ได้กำหนดโครงสร้างองค์กรรองรับภาวะฉุกเฉิน โดยให้มี "ผู้อำนวยการภาวะฉุกเฉินระดับคณะ" (เช่น คณบดี) เป็นผู้สั่งการสูงสุด และมี "ศูนย์บัญชาการเหตุฉุกเฉิน" เป็นศูนย์กลางในการประสานงาน ควบคุมสถานการณ์ แจ้งเตือนภัย และประสานขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานภายนอก (เช่น กองอาคารสถานที่ มหาวิทยาลัย หน่วยดับเพลิงท้องถิ่น หรือโรงพยาบาล)

6. ขอบเขตของแผน (Scope of the Plan)

แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ฉบับนี้ มีขอบเขตครอบคลุมพื้นที่การดำเนินงาน อาคารเรียน ห้องปฏิบัติการ และพื้นที่ส่วนกลางที่อยู่ในความดูแลรับผิดชอบของคณะฯ ประกอบด้วยพื้นที่หลัก ดังต่อไปนี้

1. อาคารเฉลิมพระเกียรติ ๖ รอบ พระชนมพรรษา (ครอบคลุมพื้นที่อาคารและบริเวณโดยรอบ)
2. อาคารสถาบันวิจัยเคมี (ครอบคลุมพื้นที่อาคาร ห้องปฏิบัติการ และสถานที่เก็บรักษาสารเคมี)
3. อาคารสื่อสารมวลชน (ครอบคลุมเฉพาะพื้นที่ปฏิบัติงาน ชั้น 7)

แผนฉบับนี้จะใช้เป็นกรอบแนวทางปฏิบัติงาน ครอบคลุมตั้งแต่การเตรียมความพร้อม การแจ้งเตือนภัย การอพยพ ไปจนถึงการเผชิญเหตุฉุกเฉิน สำหรับกลุ่มผู้บริหาร คณาจารย์ บุคลากร นักศึกษา และผู้มาติดต่อรับบริการ ภายในอาคารและพื้นที่ที่ระบุไว้ข้างต้นทั้งหมด เพื่อให้การบริหารจัดการความปลอดภัยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

7. จุดรวมพล (Assembly Points)

การกำหนดจุดรวมพลได้พิจารณาจากสถานที่ที่มีความปลอดภัย เมื่อมีคำสั่งการอพยพคนออกจากอาคาร ในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน ให้คณาจารย์ บุคลากร นักศึกษา และผู้มาติดต่อ เข้าไปรวมกัน ณ จุดรวมพลที่กำหนดไว้ โดยหลักการสำคัญคือจุดรวมพลควรอยู่ห่างจากจุดเกิดเหตุในระยะที่ปลอดภัย (เช่น 70 เมตรขึ้นไป) เพื่อไม่ให้เกิดขวางการทำงานของเจ้าหน้าที่ในการระงับเหตุ ทั้งนี้ ได้กำหนดจุดรวมพลแต่ละโซนของกลุ่มอาคาร ดังนี้

- อาคารเฉลิมพระเกียรติ ๖ รอบ พระชนมพรรษา: ลานจอดรถหน้าอาคาร และ ลานจอดรถข้างอาคาร
- อาคารสถาบันวิจัยเคมี: ลานด้านหน้าอาคาร
- อาคารสื่อสารมวลชน: ลานด้านหน้าอาคาร

8. ศูนย์บัญชาการเหตุฉุกเฉิน (Emergency Command Center)

ในกรณีที่เกิดเหตุฉุกเฉินและมีคำสั่งให้อพยพคนออกจากอาคาร "ผู้อำนวยการบรรเทาภัยพิบัติ" (ผู้บริหารสูงสุดของคณะฯ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย) จะต้องไปถึงสถานที่เกิดเหตุโดยเร็ว และแจ้งจัดตั้ง "ศูนย์บัญชาการเหตุฉุกเฉิน" ขึ้นโดยทันทีเพื่อใช้เป็นศูนย์กลางในการบัญชาการ โดยศูนย์ฯ จะทำหน้าที่ประสานงาน ควบคุมสถานการณ์ แจ้งเตือนภัย และสั่งการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เข้าระงับเหตุได้อย่างมีประสิทธิภาพ

9. หน้าที่ของผู้รับผิดชอบในการบรรเทาภัยพิบัติ (Roles and Responsibilities)

เพื่อให้การปฏิบัติการในภาวะฉุกเฉินเป็นไปอย่างมีระบบ ได้มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้ส่วนที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

9.1 ฝ่ายบริหาร: มีหน้าที่พิจารณาอนุมัติแผนบรรเทาภัยพิบัติ ทบทวนนโยบายด้านความปลอดภัยอย่างสม่ำเสมอ สนับสนุนการดำเนินการด้านความปลอดภัยของคณะฯ และปฏิบัติตามข้อปฏิบัติเมื่อเกิดเหตุการณ์ฉุกเฉิน

9.2 ผู้อำนวยการบรรเทาภัยพิบัติ: มีหน้าที่สั่งการและควบคุมให้บุคลากรปฏิบัติหน้าที่ตามแผนฯ สํารวจพื้นที่ที่รับผิดชอบอย่างสม่ำเสมอเพื่อแก้ไขอุปกรณ์ป้องกันภัย (เช่น เครื่องมือดับเพลิง สัญญาณเตือนภัย) ให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน และตรวจสอบเส้นทางอพยพไม่ให้มีสิ่งกีดขวางที่อาจก่อให้เกิดอันตราย

9.3 ศูนย์บัญชาการเหตุฉุกเฉิน: เมื่อได้รับแจ้งเหตุ ต้องรายงานผู้อำนวยการบรรเทาภัยพิบัติ ประธานเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยเพื่อเตรียมพร้อม แจ้งหน่วยงานภายในและภายนอกเพื่อขอความช่วยเหลือ และปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บริหารฯ อย่างเคร่งครัด

9.4 คณาจารย์ บุคลากร และนักศึกษาทุกคน: มีหน้าที่ศึกษาและทำความเข้าใจแผนบรรเทาภัยพิบัติ เมื่อเกิดเหตุต้องปฏิบัติตามคำแนะนำของผู้บริหารบรรเทาภัยพิบัติและผู้บังคับบัญชาอย่างเคร่งครัด และอพยพด้วยความสงบ

9.5 เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย (รปภ.): มีหน้าที่ปฏิบัติการระงับเหตุฉุกเฉินเบื้องต้น ดูแลป้องกันมิให้บุคคลภายนอกที่ไม่เกี่ยวข้องเข้ามาในพื้นที่ รวบรวมรายชื่อผู้มาติดต่อเพื่อนำส่งเจ้าหน้าที่ ณ จุดรวมพล และอำนวยความสะดวกเพื่อให้การอพยพเป็นไปด้วยความรวดเร็วและปลอดภัย

บทที่ 2

แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่เกิดจากวาตภัย

2.1 ความหมาย วาตภัย (Wind Storm) หมายถึง ภัยธรรมชาติที่เกิดจากพายุลมแรงจนทำให้เกิดความเสียหายแก่อาคารบ้านเรือน สิ่งก่อสร้าง ต้นไม้ และระบบสาธารณูปโภคต่างๆ ตลอดจนส่งผลกระทบต่อชีวิตของประชาชน สำหรับประเทศไทยสาเหตุของวาตภัยมักเกิดจาก พายุฝนฟ้าคะนอง พายุฤดูร้อน และพายุหมุนเขตร้อน โดยความเสียหายจะเกิดขึ้นเป็นบริเวณกว้างและมีผลกระทบรุนแรงที่สุดบริเวณใกล้แนวศูนย์กลางที่พายุเคลื่อนผ่าน

2.2 อันตรายที่เกิดจากวาตภัย ผลกระทบและอันตรายที่เกิดจากวาตภัย ประกอบด้วย ต้นไม้ใหญ่หักโค่น หรือถอนรากถอนโคนซึ่งอาจล้มทับอาคารเรียนหรือผู้คน อาคารและสิ่งปลูกสร้างที่ไม่แข็งแรงต้านทานลมไม่ได้อาจพังเสียหาย หลังคาอาจถูกพัดเปิดปลิวว่อน เสาไฟฟ้าหรือเสาสื่อสารอาจหักล้ม สายไฟขาดจนเกิดเหตุไฟฟ้าลัดวงจร หรือเพลิงไหม้ตามมา นอกจากนี้ วาตภัยมักจะมาพร้อมกับฝนตกหนักอย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจก่อให้เกิดน้ำท่วมขัง น้ำป่าไหลหลาก และทำให้เส้นทางคมนาคมถูกตัดขาดได้

2.3 ขั้นตอนการปฏิบัติในการบรรเทาภัยที่เกิดจากวาตภัย เพื่อให้การจัดการกับความเสี่ยงเกิดความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ได้มีการกำหนดขั้นตอนปฏิบัติออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

2.3.1 ขั้นตอนการปฏิบัติก่อนการเกิดวาตภัย

1. จัดทำแผนป้องกันและบรรเทาวาตภัย ตลอดจนประสานงานและจัดการซักซ้อมแผนการอพยพให้แก่นักศึกษา คณาจารย์ และบุคลากรภายในคณะฯ
2. ติดตามข้อมูลข่าวสาร การเฝ้าระวัง และการเตือนภัยจากหน่วยงานราชการอย่างใกล้ชิด เพื่อเตรียมพร้อมและหลีกเลี่ยงผลกระทบ
3. ตรวจสอบสภาพความปลอดภัยของอาคารเรียน ห้องปฏิบัติการ ประตู หน้าต่าง ช่องทางลม เสาไฟฟ้า และสายไฟ ทั้งภายในและภายนอกคณะฯ โดยปรับปรุงซ่อมแซมจุดที่ชำรุดให้มั่นคงแข็งแรง
4. ตัดแต่งกิ่งไม้บริเวณโดยรอบอาคารคณะฯ ที่มีความเสี่ยงจะหักโค่นลงมาเมื่อเกิดลมกระโชกแรง

5. สำรวจอาคารที่มีความมั่นคงแข็งแรงเพื่อกำหนดเป็นเขตพื้นที่ปลอดภัย รองรับการอพยพของบุคลากรและนักศึกษาในกรณีฉุกเฉิน พร้อมจัดทำแผนที่แสดงจุดรวมพล

6. จัดเตรียมและสำรวจอุปกรณ์ที่จำเป็น เช่น ไฟฉาย ยารักษาโรค เครื่องมือดับเพลิง และยานพาหนะให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน

2.3.2 ขั้นตอนการปฏิบัติขณะเกิดวาทภัย

1. ไม่ตื่นตกใจ พยายามควบคุมสติ และหลบอยู่ในอาคารที่มั่นคงแข็งแรงตลอดเวลาที่เกิดเหตุ ห้ามออกมาในที่โล่งแจ้งโดยเด็ดขาด

2. ปิดประตูและหน้าต่างทุกบาน รวมทั้งปิดกั้นช่องลมที่กระแสนลมอาจพัดพาเข้ามาทำให้เกิดความเสียหาย

3. ทำการตัดสะพานไฟ ปิดวาล์วน้ำ และปิดวาล์วแก๊สหุงต้ม (โดยเฉพาะในห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์) ให้เรียบร้อยเพื่อป้องกันอุบัติเหตุแทรกซ้อน

4. ออกจากวัตถุที่เป็นสื่อไฟฟ้า สายไฟที่ขาดตก และไม่ใช้อุปกรณ์ไฟฟ้าทุกชนิด

5. ห้ามใช้เทียน ไม่ขีดไฟ หรืออุปกรณ์ที่ทำให้เกิดประกายไฟ เพราะอาจมีก๊าซหรือสารเคมีรั่วไหลในบริเวณพื้นที่

6. จัดตั้งศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจและชุดพยาบาลเคลื่อนที่ เพื่อให้ความช่วยเหลือและปฐมพยาบาลเบื้องต้นแก่ผู้บาดเจ็บ

7. จัดระบบรักษาความปลอดภัย โดยการประกาศกำหนดเขตควบคุมพื้นที่อันตราย เพื่อบริหารความสะอาดต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ และเตรียมพร้อมอพยพไปยังพื้นที่ปลอดภัยหากสถานการณ์รุนแรงขึ้น

2.3.3 ขั้นตอนการปฏิบัติหลังเกิดวาทภัย

1. สำรวจความเสียหายที่เกิดขึ้นต่ออาคาร ห้องปฏิบัติการ เครื่องมือวิทยาศาสตร์ และประเมินความต้องการในการช่วยเหลือบุคลากรและนักศึกษาที่ได้รับผลกระทบ

2. จัดส่งเวชภัณฑ์ เครื่องปฐมพยาบาล และสิ่งของจำเป็นเข้าไปยังพื้นที่ที่ได้รับความเสียหายอย่างรุนแรงด่วน

3. ดำเนินการฟื้นฟูสภาพแวดล้อม รื้อถอนสิ่งปรักหักพัง ซ่อมแซมอาคารและระบบสาธารณูปโภค ให้กลับคืนสู่สภาพปกติโดยเร็วที่สุด

บทที่ 3

แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่เกิดจากอุทกภัย ดินถล่มหรือโคลนถล่ม

3.1 ความหมาย

- **อุทกภัย (Flood)** หมายถึง เหตุการณ์ที่มีน้ำท่วมพื้นดินสูงกว่าระดับปกติ ซึ่งมีสาเหตุมาจากปริมาณน้ำฝนที่ตกหนักสะสมจนเกินขีดความสามารถในการระบายน้ำ หรือเกิดจากการกีดขวางเส้นทางน้ำตามธรรมชาติ จนทำให้ระดับน้ำเอ่อล้นเข้าท่วมพื้นที่ ก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิต ทรัพย์สิน และสิ่งแวดล้อม

- **ดินถล่มหรือโคลนถล่ม (Landslide/Mudslide)** หมายถึง ปรากฏการณ์ที่มวลดิน หิน หรือโคลน ไถลเลื่อนลงจากพื้นที่สูงสู่พื้นที่ต่ำกว่าภายใต้อิทธิพลของแรงโน้มถ่วงโลก โดยมีน้ำฝนที่ตกสะสมเป็นตัวกลางทำให้มวลวัสดุอุ้มน้ำจนสูญเสียความเสถียรภาพ

3.2 อันตรายที่เกิดจากอุทกภัย ดินถล่มหรือโคลนถล่ม

- **ความเสียหายโดยตรง:** น้ำท่วมอาคารเรียนและห้องปฏิบัติการ ทำให้ทรัพย์สิน อุปกรณ์สำนักงาน เครื่องมือวิทยาศาสตร์ และระบบสาธารณูปโภค (ไฟฟ้า ประปา เครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ) ได้รับความเสียหายอย่างหนัก เส้นทางสัญจรภายในคณะฯ และมหาวิทยาลัยอาจถูกกระแสน้ำตัดขาด นอกจากนี้ อาจเกิดอันตรายถึงชีวิตและอาการบาดเจ็บจากอุบัติเหตุการจมน้ำหรือถูกกระแสน้ำพัด

- **ความเสียหายทางอ้อม:** การหยุดชะงักของการจัดการเรียนการสอนและการวิจัย เกิดผลกระทบด้านสุขภาพจิต ความเครียด และเพิ่มความเสี่ยงจากการแพร่ระบาดของเชื้อโรคที่มากับน้ำ

3.3 ขั้นตอนการปฏิบัติในการบรรเทาภัยที่เกิดจากอุทกภัย ดินถล่มหรือโคลนถล่ม

กำหนดขั้นตอนความรับผิดชอบไว้เพื่อการป้องกันและลดผลกระทบ ดังนี้

3.3.1 ขั้นตอนการปฏิบัติก่อนการเกิดอุทกภัย ดินถล่มหรือโคลนถล่ม

1. จัดทำแผนป้องกันและบรรเทาอุทกภัย พร้อมดำเนินการซักซ้อมแผนร่วมกับบุคลากร นักศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2. ติดตามข้อมูลข่าวสารและประกาศเตือนภัยจากกรมอุตุนิยมวิทยาหรือหน่วยงานราชการอย่างใกล้ชิด และปฏิบัติตามคำเตือนอย่างเคร่งครัด
3. ดำเนินการเคลื่อนย้ายเครื่องมือปฏิบัติการ เครื่องใช้อุปกรณ์ไฟฟ้า เอกสารสำคัญ สารเคมี และยานพาหนะ ขึ้นไปไว้บนพื้นที่สูงหรือชั้นที่พ้นจากระดับน้ำท่วมถึง
4. เตรียมกระสอบทรายหรือแนวดิน เพื่อทำคันกั้นน้ำป้องกันไม่ให้น้ำไหลเข้าท่วมพื้นที่สำคัญของอาคารและห้องปฏิบัติการ
5. สับเปลี่ยนเส้นทางอพยพ สำรวจพื้นที่เสี่ยงภัยน้ำท่วมซึ่งซ้ำซากภายในคณะฯ ปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน และจัดเตรียมสถานที่ปลอดภัยสำหรับใช้เป็นจุดพักพิงชั่วคราว
6. จัดเตรียมอุปกรณ์สำรอง เช่น แพ เรือขนาดเล็ก (ในกรณีฉุกเฉิน) และสับรอกเวชภัณฑ์ อาหาร น้ำดื่ม ให้เพียงพอสำหรับสถานการณ์ที่อาจถูกตัดขาด
7. ประชาสัมพันธ์และแจ้งเตือนแผนการรับมือให้คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ และนักศึกษาในคณะฯ ทราบถึงบทบาทและความรับผิดชอบของตนเองอย่างชัดเจน เพื่อลดความซ้ำซ้อนและสามารถปฏิบัติงานได้อย่างทันท่วงทีเมื่อเกิดเหตุ

บทที่ 4

แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่เกิดจากแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม

4.1 ความหมาย แผ่นดินไหว (Earthquake)

หมายถึง การสั่นสะเทือนของพื้นดิน อันมีสาเหตุหลักมาจากการขยับเคลื่อนตัวของเปลือกโลก การสั่นสะเทือนนี้อาจมีระดับความรุนแรงขั้นต่ำที่ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายใดๆ แต่บางครั้งก็อาจมีระดับความรุนแรงในขั้นที่เป็นอันตรายจนก่อให้เกิดความเสียหายอย่างใหญ่หลวงได้ **อาคารถล่ม** หมายถึง อาคารและสิ่งปลูกสร้าง (เช่น อาคารเรียน ห้องปฏิบัติการ สำนักงาน) ที่ได้รับความเสียหายจากการโยกไหวตัวรุนแรง ซึ่งเป็นผลมาจากแผ่นดินไหว และอาจทำให้เกิดความเสียหายหรือพังทลายลงมาได้

4.2 พื้นที่เสี่ยงภัยแผ่นดินไหวในประเทศไทย

พื้นที่เสี่ยงภัยแผ่นดินไหวที่อาจส่งผลกระทบต่อประเทศไทย แบ่งออกได้ดังนี้

1. **แผ่นดินไหวขนาดใหญ่ที่มีแหล่งกำเนิดจากภายนอกประเทศ:** แหล่งกำเนิดจากตอนใต้ของ ประเทศจีน พม่า ลาว ทะเลอันดามัน และตอนเหนือของเกาะสุมาตรา ซึ่งจะทำให้เกิดแรงสั่นไหวใน บริเวณภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันตก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และกรุงเทพมหานครตลอดจน ปริมณฑล
2. **แผ่นดินไหวเกิดจากแนวรอยเลื่อนที่ยังสามารถเคลื่อนตัว:** ซึ่งอยู่บริเวณภาคเหนือและภาค ตะวันตกของประเทศ เช่น รอยเลื่อนเชียงแสน รอยเลื่อนแม่ทา รอยเลื่อนแพะ รอยเลื่อนเถิน รอยเลื่อน เมย อุทัยธานี รอยเลื่อนศรีสวัสดิ์ รอยเลื่อนเจดีย์สามองค์ และรอยเลื่อนคลองมะรุ่ย

4.3 อันตรายที่เกิดจากแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม

ภัยและอันตรายที่เกิดจากแผ่นดินไหว สามารถแบ่งออกได้ ดังนี้

1. **ภัยจากการสั่นไหวของพื้นดิน:** ก่อให้เกิดการปรับตัวของดินที่ต่างกัน การพังทลายของดิน และโคลน และการที่ดินมีสภาพกลายเป็นของเหลว อาจเป็นสาเหตุให้อาคารเรียนหรือสิ่งปลูกสร้างถล่มได้
2. **ภัยจากการยกตัวของพื้นดิน:** บริเวณรอยเลื่อน

3. ภัยที่เกิดจากคลื่นใต้น้ำ (Tsunami): เกิดจากแผ่นดินไหวขนาดใหญ่ในทะเลและมหาสมุทร ทำให้เกิดคลื่นซัดฝั่ง (ส่งผลกระทบระดับประเทศทางพื้นที่ชายฝั่ง)

4. ภัยจากอัคคีภัยหลังการเกิดแผ่นดินไหว: อันเนื่องมาจากระบบไฟฟ้าลัดวงจรหรือท่อส่งสารเคมี/แก๊สรั่วไหล

4.4 ขั้นตอนการปฏิบัติในการบรรเทาภัยที่เกิดจากแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม

เพื่อให้คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สามารถดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพในทุกระยะของภัยพิบัติ จึงได้กำหนดขั้นตอนปฏิบัติดังนี้

4.4.1 ขั้นตอนการปฏิบัติก่อนการเกิดแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม เป็นการดำเนินการเพื่อจัดเตรียมป้องกัน และลดผลกระทบความเสียหายล่วงหน้า

1. จัดทำแผนป้องกันและบรรเทาภัยแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม พร้อมทั้งประสานและฝึกซ้อมแผนการบรรเทาภัยร่วมกับนักศึกษา บุคลากร หรือหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง

2. ติดตามข้อมูลข่าวสารจากกรมอุตุนิยมวิทยาหรือทางราชการอย่างใกล้ชิด และเชื่อฟังคำเตือนอย่างเคร่งครัด

3. ตรวจสอบสภาพความปลอดภัยของอาคารเรียน ห้องปฏิบัติการ และทำการยึดอุปกรณ์ที่อาจก่อให้เกิดอันตราย เช่น ตู้ ชั้นหนังสือ ให้ยึดติดกับฝาผนังหรือเสา และไม่วางของหนักบนที่สูง

4. สอนคณาจารย์ บุคลากร และนักศึกษาให้รู้จักวิธีการตัดไฟ ปิดวาล์วน้ำ และปิดวาล์วแก๊สให้ปลอดภัย

5. สำรองอุปกรณ์ที่จำเป็น เช่น ไฟฉาย เครื่องมือช่าง อุปกรณ์ดับเพลิง เวชภัณฑ์ปฐมพยาบาล เพื่อเตรียมรับสถานการณ์

6. ชักซ้อมความพร้อมของบุคลากรและนักศึกษา โดยกำหนดวิธีปฏิบัติตนและกำหนดจุดรวมพลที่ปลอดภัยเพื่อใช้ในการอพยพเคลื่อนย้าย

7. สำรวจพื้นที่เสี่ยงภัยและตรวจสอบสภาพความแข็งแรงของอาคารในคณะฯ หากพบจุดชำรุดหรือไม่แข็งแรง ให้ประสานแจ้งผู้รับผิดชอบเพื่อทำการซ่อมแซมเสริมความแข็งแรงให้ต้านทานแรงแผ่นดินไหว

8. ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ความรู้ในการป้องกันภัยให้แก่บุคลากรและนักศึกษาเตรียมรับสถานการณ์อยู่เสมอ

4.4.2 ขั้นตอนการปฏิบัติขณะเกิดแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม เป็นการปฏิบัติการในสถานการณ์ฉุกเฉินเพื่อรักษาชีวิต ทรัพย์สิน และบรรเทาทุกข์

1. ไม่ตื่นตกใจ พยายามควบคุมสติอย่างสงบ หากอยู่ในอาคารให้ยืนหรือหมอบอยู่ในส่วนของอาคารที่มีโครงสร้างแข็งแรงที่สามารถรับน้ำหนักได้มาก หรือมุดอยู่ใต้โต๊ะที่แข็งแรงเพื่อป้องกันอันตรายจากสิ่งปรักหักพังร่วงหล่นลงมา และอยู่ให้ห่างจากประตู หน้าต่าง สายไฟ อุปกรณ์ไฟฟ้า และสิ่งห้อยแขวน

2. ดำเนินการตัดสะพานไฟ ปิดวาล์วน้ำ และแก๊สหุงต้ม (โดยเฉพาะในห้องปฏิบัติการ) ให้เรียบร้อย

3. หากอยู่ในรถยนต์หรือยานพาหนะ ให้หยุดรถจนกว่าความสั่นสะเทือนจะหยุด

4. ห้ามใช้เทียน ไม้ขีดไฟ หรืออุปกรณ์ที่ทำให้เกิดเปลวไฟหรือประกายไฟโดยเด็ดขาด เพราะอาจมีก๊าซรั่วไหลอยู่ในบริเวณนั้น

5. ติดตามสถานการณ์และเตรียมความพร้อมที่จะอพยพไปยังพื้นที่ปลอดภัยที่กำหนดไว้

6. จัดตั้งศูนย์อำนวยความสะดวกกิจ/ศูนย์บัญชาการเหตุฉุกเฉินระดับคณะฯ เพื่อใช้เป็นศูนย์กลางในการบัญชาการและประสานงานช่วยเหลือผู้ประสบภัย

7. จัดระบบรักษาความปลอดภัยบริเวณที่ได้รับความเสียหาย โดยเฉพาะการประกาศเขตควบคุมบริเวณอาคารที่ถล่ม

8. ดำเนินการอพยพเคลื่อนย้ายบุคลากร นักศึกษา และทรัพย์สินของคณะฯ ไปไว้ในพื้นที่ปลอดภัย

9. เมื่ออยู่ในสถานการณ์จวนตัว ให้คำนึงถึงความปลอดภัยของชีวิตตนเองเป็นหลักมากกว่าทรัพย์สิน

4.4.3 ขั้นตอนการปฏิบัติหลังเกิดแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม เป็นการดำเนินการช่วยเหลือผู้ประสบภัย และฟื้นฟูสภาพแวดล้อมให้กลับคืนสู่สภาวะปกติ

1) การฟื้นฟูสภาพแวดล้อมชีวิตความเป็นอยู่

- สำรวจความเสียหายของอาคารเรียน เครื่องมือปฏิบัติการ และประเมินความต้องการด้านต่างๆ ของบุคลากรและนักศึกษาที่ได้รับผลกระทบ
- ให้การช่วยเหลือเบื้องต้น เช่น จัดสถานที่พักพิงชั่วคราว น้ำดื่ม และอาหาร เพื่อบรรเทาความเดือดร้อน
- ดำเนินการทำความสะอาด รื้อถอนสิ่งปรักหักพัง ซ่อมแซมอาคารและระบบสาธารณูปโภคที่ชำรุดเสียหายให้กลับคืนสู่สภาพปกติโดยเร็ว

2) การฟื้นฟูทางด้านร่างกายและจิตใจ

- จัดให้มีบริการปฐมพยาบาลเบื้องต้นแก่ผู้ได้รับบาดเจ็บ เพื่อรักษาชีวิตในระยะแรกและนำส่งโรงพยาบาล
- จัดการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร เพื่อฟื้นฟูสภาพจิตใจ ลดความตื่นตระหนก และสร้างความเชื่อมั่นในการบริหารจัดการและให้ความช่วยเหลือของคณะฯ

บทที่ 5

แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่เกิดจากอัคคีภัย

5.1 หลักการและเหตุผล

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นหน่วยงานที่มีการใช้งานห้องปฏิบัติการ (Lab) ซึ่งประกอบด้วย สารเคมี อุปกรณ์ไฟฟ้าแรงดันสูง และเครื่องคอมพิวเตอร์จำนวนมาก ซึ่งเป็นปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดอัคคีภัย แผนฉบับนี้จึงจัดทำขึ้นเพื่อให้บุคลากรและนิสิตมีความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะในการระงับเหตุเบื้องต้น ตลอดจนการอพยพหนีไฟอย่างเป็นระบบเพื่อลดการสูญเสีย

5.2 วัตถุประสงค์

1. เพื่อป้องกันการเกิดอัคคีภัยในสถานศึกษาและลดความเสี่ยงต่อชีวิตและทรัพย์สิน
2. เพื่อให้บุคลากรและนิสิตทราบขั้นตอนการปฏิบัติที่ถูกต้องเมื่อเกิดเหตุ
3. เพื่อจัดระบบการสั่งการ การแบ่งมอบหน้าที่ และการประสานงานกับหน่วยงานภายนอกได้อย่างรวดเร็ว

5.3 ขั้นตอนการปฏิบัติและรายละเอียดการปฏิบัติ

- **ระยะป้องกัน (ก่อนเกิดเหตุ):** ตรวจสอบถังดับเพลิงทุก 6 เดือน, ตรวจสอบสภาพสายไฟในห้อง Lab, จัดอบรมดับเพลิงและซ้อมอพยพหนีไฟประจำปี
- **ระยะเผชิญเหตุ (ขณะเกิดเหตุ):** ผู้พบเหตุตะโกนแจ้งเตือน/กดสัญญาณแจ้งเหตุเรซิน, แจ้งหัวหน้าหน่วยงาน, ใช้ถังดับเพลิงระงับเหตุเบื้องต้น (ถ้าปลอดภัย)
- **ระยะฟื้นฟู (หลังเกิดเหตุ):** กั้นพื้นที่อันตราย, สำรวจความเสียหาย, รายงานผู้บริหาร และหาสาเหตุเพื่อวางแผนแนวทางป้องกัน

5.4 การแบ่งมอบภารกิจหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

- **ผู้อำนวยการดับเพลิง (คณบดี/รองคณบดี):** สั่งการและควบคุมสถานการณ์ภาพรวม
- **ชุดปฏิบัติการดับเพลิง:** เข้าตรวจสอบจุดเกิดเหตุและระงับเหตุด้วยอุปกรณ์เบื้องต้น

- ชุดอพยพหนีไฟ: นำทางบุคลากรและนิสิตไปยังจุดรวมพล และเช็คชื่อ
- ชุดปฐมพยาบาล: ดูแลผู้บาดเจ็บเบื้องต้น ณ จุดรวมพล
- ชุดประสานงาน/รักษาความปลอดภัย: ตัดกระแสไฟฟ้า ประสานรถดับเพลิงและรถพยาบาล

5.5 แผนผังการปฏิบัติการ (Workflow)

5.5.1 แผนผังการปฏิบัติการเมื่อเกิดเพลิงไหม้ (ในเวลาราชการ)

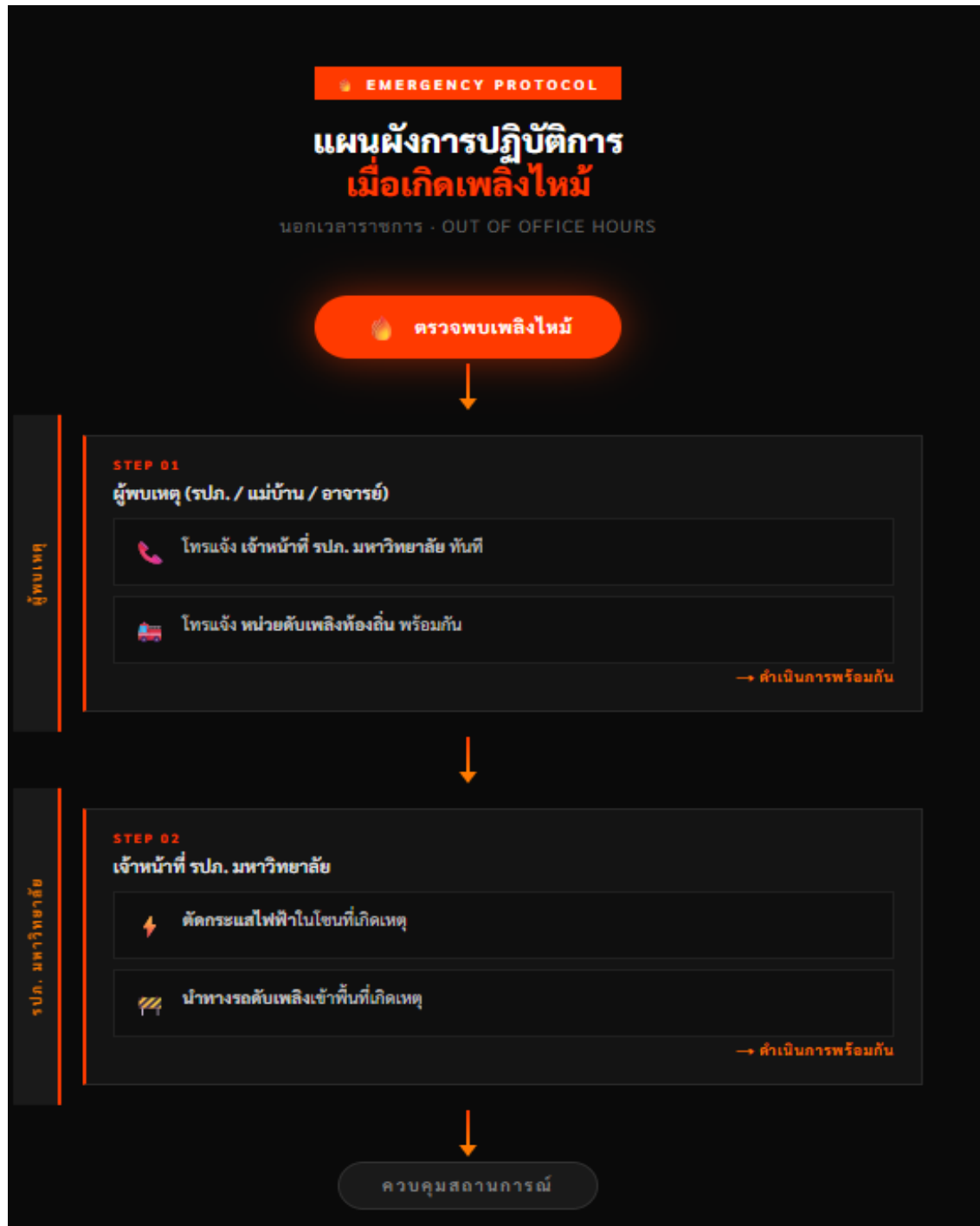
1. ผู้พบเหตุ: แจ้งหัวหน้าสำนักงาน/คณบดี และกตัญญูแจ้งเหตุ
2. ชุดดับเพลิงคณะ: เข้าประเมินสถานการณ์ (ถ้าคุณไม่อยู่ ให้แจ้ง 199 หรือเทศบาลเมืองสนั่นรักษ์/ รัษฎบุรี)

3. การอพยพ: ประกาศให้อพยพทางลำโพงกระจายข่าว ไปยังจุดรวมพล (เช่น สนามหญ้าหน้าคณะ)

5.5.2 แผนผังการปฏิบัติการเมื่อเกิดเพลิงไหม้ (นอกเวลาราชการ)

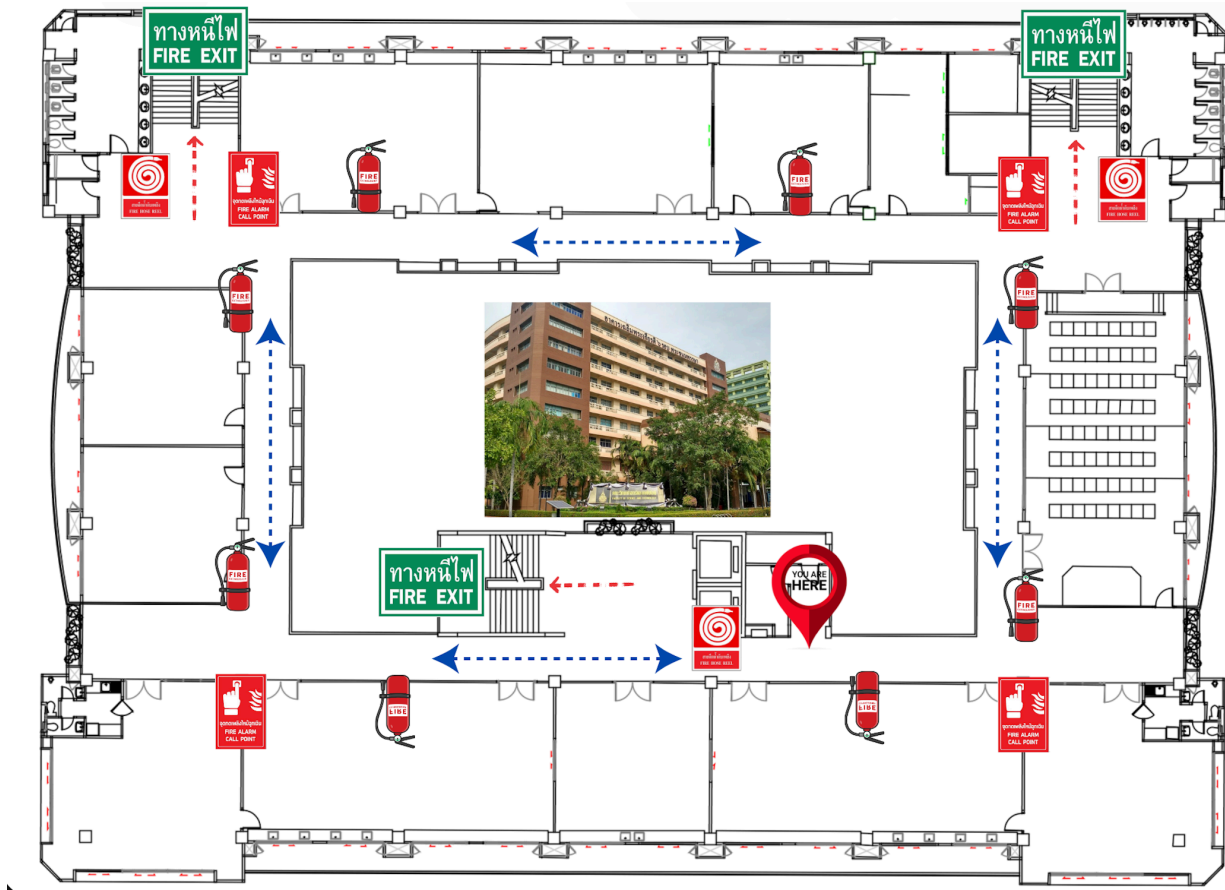
1. ผู้พบเหตุ (รปภ./แม่บ้าน/อาจารย์): โทรแจ้งเจ้าหน้าที่ รปภ. มหาวิทยาลัย และดับเพลิงท้องถิ่นทันที
2. รปภ. มหาวิทยาลัย: ตัดกระแสไฟฟ้าในโซนที่เกิดเหตุ และนำทางรถดับเพลิงเข้าพื้นที่

5.6 แผนผังการระงับเหตุและการอพยพ

- แผนผังการระงับอัคคีภัย: แสดงจุดติดตั้งถังดับเพลิง (Fire Extinguisher) และสายฉีดน้ำดับเพลิง (Fire Hose) ในทุกชั้น

- แผนผังการอพยพหนีไฟ: แสดงเส้นทางเดินจากห้องต่างๆ ไปยัง "ทางหนีไฟ" และ "จุดรวมพล" โดยต้องมีป้ายเรืองแสงกำกับชัดเจน

5.7 การคำนวณเวลาในกรณีหนีไฟ

เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานความปลอดภัย (NFPA หรือมาตรฐานวิศวกรรมสถาน) การอพยพควรเสร็จสิ้นภายในเวลา **3 - 5 นาที** ก่อนที่ควันไฟจะหนาแน่น โดยใช้สูตรการคำนวณพื้นฐานดังนี้:

$$T = \frac{P}{(W \times K)} + \frac{L}{V}$$

- **T:** เวลาทั้งหมดในการอพยพ (วินาที)
- **P:** จำนวนคนในชั้นนั้นๆ
- **W:** ความกว้างของประตูหนีไฟ (เมตร)
- **K:** ค่าคงที่ความเร็วการไหลของคน (ประมาณ 1.3 คน/เมตร/วินาที)
- **L:** ระยะทางจากจุดที่ไกลที่สุดไปยังทางออก (เมตร)
- **V:** ความเร็วในการเดิน (ประมาณ 1 เมตร/วินาที)

ตัวอย่าง: หากชั้น 3 มีนิสิต 100 คน ประตูกว้าง 1.2 เมตร ระยะเดิน 50 เมตร จะใช้เวลาประมาณ $64 + 50 = 114$ วินาที (ไม่เกิน 2 นาที) ถือว่าปลอดภัยตามมาตรฐาน

บทที่ 6

แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่เกิดจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

1. หลักการและเหตุผล

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานและการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนให้บริการแก่นักศึกษาและบุคลากรได้รับความสะดวก ในขณะเดียวกันระบบเทคโนโลยีสารสนเทศอาจได้รับความเสียหายจากการถูกโจมตี จากไวรัสคอมพิวเตอร์ ความผิดพลาดจากบุคลากร ปัญหาไฟฟ้าขัดข้อง อัคคีภัย หรือจากปัจจัยทั้งภายในและภายนอกต่างๆ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการทำงานของคณะฯ ดังนั้น เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว คณะฯ จึงมีความจำเป็นต้องมีแผนป้องกันภัยพิบัติระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นแนวทางในการดูแลรักษาระบบความมั่นคงปลอดภัยของฐานข้อมูลและสารสนเทศให้มีเสถียรภาพและมีความพร้อมสำหรับการใช้งาน
2. เพื่อลดความเสียหายที่อาจเกิดแก่ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ
3. เพื่อให้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง มีประสิทธิภาพ และสามารถแก้ไขสถานการณ์ได้อย่างทัน่วงที
4. เพื่อเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ฉุกเฉินที่อาจเกิดขึ้นกับระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ
5. เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างผู้บริหารและปฏิบัติงาน ในการดูแลรักษาระบบความปลอดภัยของฐานข้อมูลและสารสนเทศ

3. การประเมินสถานการณ์ความเสี่ยง

จากการวิเคราะห์ความเสี่ยงที่อาจเป็นอันตรายต่อระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของคณะฯ ประกอบด้วย:

- **เกิดจากเจ้าหน้าที่หรือบุคลากร (Human Error):** ความขาดความรู้ความชำนาญในเครื่องมือและโปรแกรม อาจทำให้ระบบเสียหาย ใช้งานไม่ได้ หรือหยุดการทำงาน ควรสนับสนุนให้มีการอบรมเพื่อลดความเสี่ยงนี้

- **เกิดจากไวรัสคอมพิวเตอร์ (Computer Virus):** สร้างความเสียหายแก่เครื่องและระบบเครือข่าย จำเป็นต้องมีการติดตั้ง Firewall กำหนดสิทธิการเข้าถึง และติดตั้งซอฟต์แวร์ป้องกันไวรัส

- **เกิดจากระบบไฟฟ้าขัดข้อง หรือเพลิงไหม้:** อาจทำให้เครื่องแม่ข่าย (Server) และข้อมูลเสียหาย จำเป็นต้องมีอุปกรณ์สำรองไฟฟ้า (UPS) และระบบควบคุมเพลิงไหม้ที่เหมาะสม

- **เกิดจากการโจรกรรม:** การขโมยอุปกรณ์หรือข้อมูล จำเป็นต้องมีมาตรการควบคุมการเข้า-ออกห้องคอมพิวเตอร์แม่ข่ายอย่างเข้มงวด และพิจารณาติดตั้งกล้องวงจรปิด (CCTV)

4. การเตรียมการป้องกัน (การเตรียมการป้องกันความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้น)

- **การสำรองข้อมูล (Back up):** ตั้งค่าระบบให้มีการสำรองข้อมูลอัตโนมัติสำหรับเครื่องแม่ข่ายเป็นประจำทุกสัปดาห์ เพื่อป้องกันข้อมูลเสียหายหรือถูกทำลาย

- **การป้องกันไวรัสคอมพิวเตอร์:** ติดตั้งโปรแกรมป้องกันไวรัสและอัปเดตสม่ำเสมอ สแกนสื่อบันทึกข้อมูลก่อนใช้งาน ระวังการเปิด E-mail และไม่ดาวน์โหลดไฟล์จากเว็บไซต์ที่น่าเชื่อถือ

- **การป้องกันกระแสไฟฟ้าขัดข้อง:** ติดตั้งและเปิดใช้งานเครื่องสำรองไฟฟ้า (UPS) ตลอดเวลา เมื่อไฟฟ้าดับให้รีบบันทึกข้อมูลและปิดเครื่องทันที

- **การป้องกันการบุกรุก (Hacker):** ควบคุมการเข้าออกห้องเครื่องแม่ข่าย ติดตั้ง Firewall และ Proxy Server เพื่อกั้นการส่งข้อมูล ตรวจสอบปริมาณการใช้งานเครือข่ายที่ผิดปกติ และกำหนดให้ต้องใช้รหัสผ่าน (User Name/Password) ทุกครั้ง รวมทั้งปฏิบัติตาม พ.ร.บ. คอมพิวเตอร์ฯ

- **การเตรียมอุปกรณ์ฉุกเฉิน:** สำรองแผ่นติดตั้งระบบปฏิบัติการ เทปสำรองข้อมูล แผ่นโปรแกรมป้องกันไวรัส แผ่นไดรเวอร์ (Driver) และอุปกรณ์สำรองฉุกเฉินต่างๆ ให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้

5. มาตรการความปลอดภัยด้วยรหัสผ่าน

เพื่อป้องกันมิให้บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องเข้าถึง แก้อัปเดต หรือเปลี่ยนแปลงข้อมูลในระบบ

- **กำหนดสิทธิการเข้าถึงข้อมูล (Access Control):** แบ่งระดับตามหน้าที่ ได้แก่ ผู้ที่ดูได้อย่างเดียวแต่แก้ไขไม่ได้, ผู้ที่ดูและแก้ไขข้อมูลในส่วนที่ตนรับผิดชอบได้ และ ผู้ดูแลระบบ (Admin) ที่สามารถแก้ไขระดับฐานข้อมูลได้

- **กำหนดระยะเวลาการใช้งาน:** กำหนดเวลาการใช้งานระบบของผู้ใช้ (User) เพื่อไม่ให้ใช้งานเมื่อพ้นระยะเวลาที่กำหนด

- **การตั้งรหัสผ่านที่ปลอดภัย:** รหัสผ่านต้องมีความยาวไม่ต่ำกว่า 6 ตัวอักษร ควรผสมตัวเลขและอักขระพิเศษ และ ต้องเปลี่ยนรหัสผ่านอย่างน้อยทุกๆ 6 เดือน โดยเก็บเป็นความลับสูงสุด

6. ข้อปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาจากภัยพิบัติ

- **กรณีเครื่องลูกข่าย (Client):** หากใช้งานไม่ได้ให้แจ้งเจ้าหน้าที่ศูนย์เทคโนโลยีฯ ทราบ หากติดไวรัส ให้ดึงสายเครือข่าย (สาย LAN) ออกทันที เพื่อป้องกันการแพร่กระจาย และดำเนินการติดตั้ง/รันโปรแกรม Anti-virus

- **กรณีเครื่องแม่ข่าย (Server) และอุปกรณ์เครือข่าย:**

- ตัดการเชื่อมต่อและปิดเครื่องตามลำดับความสำคัญ
- หากไฟฟ้าดับให้ประเมินระยะเวลาสำรองไฟของ UPS และทยอยปิดระบบ
- หากเกิดไฟไหม้ ให้ใช้ถังดับเพลิงฉีดควบคุม และรีบขนย้ายเครื่องไปยังที่ปลอดภัย
- ประสานงานบริษัทผู้ดูแลระบบโดยเร็ว และ รายงานผู้บังคับบัญชาจนถึงคณบดีให้ทราบ

โดยทันที

- **กรณีฮาร์ดแวร์เสียหาย (เมนบอร์ด/ฮาร์ดดิสก์):** จัดหาอุปกรณ์มาเปลี่ยนใหม่ ติดตั้งระบบปฏิบัติการ จากนั้นทำการดึงข้อมูลที่สำรองไว้ (Backup) มาทำการกู้คืน (Recover) เพื่อให้ใช้งานได้ตามปกติ

7. แผนทำระบบคอมพิวเตอร์กลับสู่สภาพปกติ (System Recovery Plan)

การกู้คืนระบบเครื่องแม่ข่ายและอุปกรณ์กระจายสัญญาณ ต้องทำให้ระบบพร้อมบริการ 24 ชั่วโมง หากระบบล่มต้องกู้คืนให้เร็วที่สุด โดยมีขั้นตอนดังนี้:

1. จัดหาหรือขอยืมอุปกรณ์คอมพิวเตอร์/ชิ้นส่วนจากหน่วยงานอื่นมาใช้ทดแทนชั่วคราว
2. เปลี่ยนชิ้นส่วนและซ่อมบำรุงวัสดุที่เสียหาย ให้เสร็จสิ้นภายใน 48 ชั่วโมง
3. นำข้อมูลที่ได้สำรองไว้ (Backup Tape / CD-ROM / Harddisk) มาทำการ Restore ข้อมูลกลับคืนมา โดยทีมผู้ดูแลระบบปฏิบัติงานร่วมกัน
4. ทำการตรวจสอบความถูกต้องของระบบปฏิบัติการ ระบบฐานข้อมูล และความสมบูรณ์ของข้อมูลทั้งหมดก่อนเปิดให้บริการตามปกติ

บทที่ 7

แผนป้องกันอุบัติเหตุและการป้องกันอันตรายในห้องปฏิบัติการ : แนวปฏิบัติทั่วไป

1. หลักการและเหตุผล

อุบัติเหตุเป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นโดยไม่ได้คาดคิด เมื่อเกิดขึ้นแล้วจะก่อให้เกิดความเสียหายทั้งต่อชีวิตทรัพย์สิน เครื่องมือ อุปกรณ์ และสิ่งแวดล้อม ตลอดจนสูญเสียเวลาในการทำงานและค่าใช้จ่ายในการฟื้นฟู การทำงานในห้องปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับสารเคมีมีอันตรายที่อาจเกิดจากธรรมชาติของสารเคมีและอุปกรณ์เครื่องแก้ว สารเคมีมีหลายรูปแบบ เช่น สารไวไฟ สารระเบิดได้ สารออกซิไดส์ สารกัดกร่อน สารพิษ เป็นต้น ซึ่งสามารถเข้าสู่ร่างกายได้ 4 ทาง คือ การสูดดม การเข้าทางปาก การซึมผ่านผิวหนัง และการทิ่มแทงของเครื่องแก้ว ความปลอดภัยจึงเป็นหน้าที่ของทุกคน ทั้งบุคลากรและนักศึกษา ที่ต้องศึกษา เรียนรู้ และปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด

2. อันตรายในห้องปฏิบัติการ

- **ไฟไหม้:** มักเกิดจากการใช้ตัวทำละลายอินทรีย์ระเหยง่าย วิธีป้องกันคือไม่ใช้หรือไม่ปล่อยให้มันเปลาวไฟในห้องปฏิบัติการ และไม่สัมผัสตัวทำละลายอินทรีย์บนเตาให้ความร้อนโดยตรง
- **การระเบิด:** มักเกิดจากการต้มสารเคมีในระบบปิด หรือการผสมสารเคมีที่เข้ากันไม่ได้ อันตรายมักมาจากเศษแก้วทิ่มแทงและสารเคมีกระเด็นถูกร่างกาย
- **ผิวหนังไหม้เกรียม:** เกิดจากสารเคมีประเภทกรดหรือเบสถูกร่างกาย หรือจากการสัมผัสความร้อน
- **แก้วขาด:** เกิดจากการใช้งานเครื่องแก้วและเทอร์มอมิเตอร์ผิดวิธี โดยเฉพาะเวลาสวมต่อเครื่องแก้ว ต้องใช้สารหล่อลื่นและจับให้ถูกตำแหน่ง
- **การสูดดมไอของสารเคมี:** ไอของสารเคมีทำให้เกิดการระคายเคืองจมูก คอ และปอด หากจำเป็นต้องสูดดมเพื่อทดสอบ ให้ถือภาชนะห่างจากตัว 6 นิ้วแล้วใช้มือโบกพัดไอเข้าหาจมูก
- **สารเคมีเข้าปาก:** มักเกิดจากการใช้ปากดูดสารเคมีเข้าฟิเพต การไม่ล้างมือ และการรับประทานอาหารหรือเครื่องดื่มในห้องปฏิบัติการ

3. อุปกรณ์ความปลอดภัย

- **ตู้ดูดควัน:** ใช้สำหรับทำงานกับสารเคมีที่เป็นอันตราย สารไวไฟ หรือสารพิษ เพื่อดูดไอระเหยออกสู่ภายนอก
- **อ่างล้างตาฉุกเฉิน:** ใช้เมื่อสารเคมีกระเด็นเข้าตา ต้องรีบล้างตาทันทีภายใน 15 วินาที โดยเปิดน้ำให้พุ่งเข้าตาอย่างน้อย 15 นาที แล้วรีบพบแพทย์
- **ที่ล้างตัวฉุกเฉิน:** ใช้เมื่อสารเคมีหกตร่างกายเป็นบริเวณกว้าง ต้องถอดเสื้อผ้าที่เปื้อนออก และใช้น้ำชำระล้างอย่างน้อย 15 นาที
- **เครื่องดับเพลิง:** ใช้สำหรับดับไฟที่เริ่มก่อตัวขึ้น เจ้าหน้าที่ควรได้รับการฝึกฝนการใช้ให้ถูกต้อง
- **สัญญาณเตือนภัย:** ใช้ส่งสัญญาณเมื่อเกิดอุบัติเหตุที่ไม่สามารถควบคุมได้ เพื่ออพยพคนออกจากอาคาร
- **อุปกรณ์ปฐมพยาบาล:** ใช้สำหรับปฐมพยาบาลเบื้องต้น เช่น ของมีคมบาด แผลถลอก น้ำร้อนลวก

4. ข้อปฏิบัติทั่วไป

- ศึกษาแผนผังห้องปฏิบัติการ ตำแหน่งของอุปกรณ์ความปลอดภัย และเส้นทางอพยพออกจากห้องอย่างน้อย 2 ทาง
- แต่งกายให้เหมาะสม สวมกางเกงขายาว รองเท้าหุ้มส้น รวบผมให้เรียบร้อย และนำเฉพาะสิ่งของที่จำเป็นเข้ามาในห้องปฏิบัติการ
- ห้ามหยอกล้อ วีนเล่น รับประทานอาหาร หรือดื่มเครื่องดื่มในห้องปฏิบัติการโดยเด็ดขาด
- ห้ามจุดตะเกียง เทียนไข หรือไม้ขีดไฟ และห้ามทำการทดลองเพียงลำพังโดยไม่มีผู้ควบคุม
- หากเกิดอุบัติเหตุหรือพบเหตุการณ์ผิดปกติ ต้องรายงานให้ผู้ควบคุมปฏิบัติการทราบทันที
- ล้างมือให้สะอาดด้วยสบู่ทุกครั้งก่อนออกจากห้องปฏิบัติการ

5. ข้อปฏิบัติก่อนเริ่มทำการทดลอง

- อ่านและศึกษาขั้นตอนการทดลองล่วงหน้า เพื่อให้ทราบวัตถุประสงค์และจุดที่ต้องระมัดระวังเป็นพิเศษ

- ศึกษาสมบัติทางกายภาพและอันตรายของสารเคมีทุกชนิดที่จะใช้ จากเอกสารข้อมูลความปลอดภัยของสารเคมี (MSDS)

6. ข้อปฏิบัติระหว่างทำการทดลอง

- สวมแว่นตานิรภัยและเสื้อคลุมปฏิบัติการตลอดเวลา หากสารเคมีเปื้อนให้รีบล้างด้วยน้ำทันทีอย่างน้อย 15 นาที

- สวมถุงมืออย่างเมื่อทำงานกับสารกัดกร่อน สารพิษ หรือสารที่ทำให้ระคายเคือง และต้องทำในตู้ดูดควัน

- ตรวจสอบสภาพเครื่องแก้วก่อนใช้งาน ห้ามใช้เครื่องแก้วที่มีรอยร้าวหรือบิ่น ทั้งเศษแก้วในภาชนะที่จัดไว้เฉพาะ

- อ่านฉลากชื่อสารเคมีให้แน่ใจก่อนใช้งาน ห้ามใช้สารที่ไม่มีฉลาก และห้ามเทสารเคมีที่เหลือกลับคืนขวดบรรจุเดิม

- หากสารเคมีหกเลอะเทอะ ให้ทำความสะอาดทันทีตามวิธีการที่ถูกต้อง หากหกปริมาณมากให้แจ้งผู้ควบคุมปฏิบัติการ

7. ข้อปฏิบัติหลังทำการทดลองเสร็จ

- กำจัดของเสียตามคำแนะนำ ของเสียบางประเภททิ้งลงอ่างน้ำได้ (ต้องทำให้เป็นกลางก่อน) แต่ตัวทำละลายอินทรีย์หรือโลหะหนักต้องแยกทิ้งในภาชนะเฉพาะที่เตรียมไว้

- ล้างเครื่องแก้วให้สะอาดและจัดเก็บเข้าที่ให้เรียบร้อย

- เช็ดทำความสะอาดโต๊ะปฏิบัติการ เพื่อไม่ให้มีสารเคมีตกค้าง

- ตรวจสอบการถอดปลั๊กไฟ ปิดวาล์วน้ำ และวาล์วแก๊สให้เรียบร้อยก่อนออกจากห้องปฏิบัติการ

บทที่ 8

แผนรองรับภาวะฉุกเฉินไฟฟ้าขัดข้อง

1. หลักการและเหตุผล

เนื่องจากระบบไฟฟ้าเป็นสาธารณูปโภคพื้นฐานที่สำคัญยิ่งในการดำเนินภารกิจของมหาวิทยาลัย ทั้งด้านการเรียนการสอน การวิจัย และการบริหารจัดการ หากเกิดเหตุขัดข้องจะส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยและประสิทธิภาพในการดำเนินงาน จึงจำเป็นต้องมีแผนรองรับเพื่อเตรียมความพร้อมและลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น

2. วัตถุประสงค์

- เพื่อจัดระบบและเตรียมความพร้อมรองรับสถานการณ์ไฟฟ้าขัดข้องในทุกขั้นตอน
- เพื่อให้บุคลากรและนักศึกษาเข้าใจขั้นตอนการปฏิบัติงานอย่างถูกต้องและชัดเจน
- เพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการแก้ไขปัญหาและฟื้นฟูระบบให้กลับสู่สภาพปกติได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

3. ขั้นตอนการดำเนินการ

การดำเนินงานแบ่งออกเป็น 3 ระยะหลัก ดังนี้:

- **ก่อนเกิดเหตุ:** ตรวจสอบสภาพความปลอดภัยของระบบไฟฟ้าและอุปกรณ์สม่ำเสมอ จัดเตรียมแหล่งพลังงานสำรอง และซ้อมแผนปฏิบัติงาน
- **ขณะเกิดเหตุ:** ควบคุมสติ ปิดอุปกรณ์ไฟฟ้าที่ไม่ได้ใช้งาน ตัดกระแสไฟในจุดที่เสี่ยงอันตราย และรายงานเหตุไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- **หลังเกิดเหตุ:** ตรวจสอบความเสียหายของอุปกรณ์ไฟฟ้าและระบบต่างๆ ก่อนเปิดใช้งาน และซ่อมแซมส่วนที่ชำรุดให้กลับคืนสู่สภาพปกติโดยเร็ว

4. บทบาทหน้าที่ตามแผนรองรับภาวะฉุกเฉินไฟฟ้าขัดข้อง

- ผู้อำนวยการบรรเทาภัยพิบัติ (อธิการบดี): สั่งการและบัญชาการเหตุการณ์ ณ ศูนย์บัญชาการ
- ผู้จัดการภาวะฉุกเฉิน: ประสานงานและอำนวยความสะดวกปฏิบัติงานของทุกชุดปฏิบัติการ
- ชุดระงับเหตุ (รปภ. และเจ้าหน้าที่เทคนิค): ตรวจสอบจุดเกิดเหตุ ระงับเหตุเบื้องต้น และดูแลความเรียบร้อย
- ฝ่ายประชาสัมพันธ์: แจ้งเหตุไปยังหน่วยงานภายในและติดตามสถานการณ์เพื่อแจ้งข่าวสาร

5. การรายงาน

เมื่อเกิดเหตุไฟฟ้าขัดข้อง เจ้าพนักงานที่ประสบเหตุต้องรายงานผู้อำนวยการท้องถิ่น/หน่วยงานรับผิดชอบทันที และเมื่อเหตุการณ์สงบลงให้รวบรวมข้อมูลความเสียหายเสนอต่อผู้บริหารตามลำดับชั้น

6. ผู้รับผิดชอบ

- ผู้อำนวยการภาวะฉุกเฉิน (อธิการบดี)
- ผู้จัดการภาวะฉุกเฉิน (ผู้อำนวยการสำนักงานอธิการบดี)
- คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของหน่วยงาน

7. แผนผังการปฏิบัติกรณีภาวะฉุกเฉินไฟฟ้าขัดข้อง (สรุปจากโครงสร้างการปฏิบัติงาน)

1. แจ้งเหตุ: ผู้พบเหตุแจ้งศูนย์ประชาสัมพันธ์/ศูนย์บัญชาการ
2. ประเมินสถานการณ์: ผู้อำนวยการสั่งการชุดปฏิบัติการเข้าตรวจสอบ
3. ปฏิบัติการ: ชุดระงับเหตุเข้าแก้ไข/สับเปลี่ยนไปใช้ระบบสำรอง (เครื่องกำเนิดไฟฟ้า)
4. ประสานงาน: แจ้งหน่วยงานภายนอก (เช่น การไฟฟ้าฯ) หากเกินขีดความสามารถของมหาวิทยาลัย
5. สิ้นสุดเหตุการณ์: ตรวจสอบความปลอดภัยและรายงานผล